

Калагін Юрій Аркадійович

kalagin_y@ukr.net

професор, завідувач кафедри соціології та політології
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Кізіло Анна Сергіївна

студентка Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

ГЕНДЕРНА ОСВІТА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Гендерна освіта в підготовці соціальних працівників займає важливе місце, тому що знання про сучасні гендерні проблеми суспільства сприяють формуванню гендерної компетентності. Сьогодні актуальними є знання про характер наслідків впливу розуміння фемінності й маскулінності на здоров'я чоловіків та жінок. Обсяг однієї статті дозволяє дослідити тільки окремі аспекти цієї проблеми, тому ми розглянемо наслідки негативного впливу сучасного розуміння маскулінності на здоров'я чоловіків.

Сучасна концепція маскулінності дає нам уявлення про те, що означає бути чоловіком. У концепції розкривається думка, що справжній чоловік – це той, хто відмінно фізично розвинутий, неемоційний, самодостатній, незалежний, ніколи не йде на компроміси, не просить про допомогу, розраховує тільки на себе. Але група чоловіків диференційована, всередині групи чоловіки відрізняються за низкою ознак: віком, станом здоров'я, соціально-економічним становищем тощо, тому бачення чоловіків має бути різним. Неприйняття розбіжного бачення чоловіків має негативні наслідки для їхнього здоров'я.

По-перше. Один з самих поширених стереотипів про «справжнього чоловіка» – це те, що чоловіки не плачуть, мають бути стриманими під час прояву таких відкрито «не чоловічих» емоцій, як страх, тривога, ніжність... Відповідно до подібного стереотипу: чоловік має бути витриманим під час прояву почуттів, тримати під контролем емоційний стан, ніколи не йти на компроміси, не просити про допомогу, завжди розраховувати тільки на себе. Підсумки численних досліджень свідчать, що намагаються відповідати такому стереотипу практично половина

чоловіків [1]. Чоловіки, які належать до цієї половини, ніколи не звертаються за емоційною підтримкою, а в час, коли відчувають себе засмученими або розгубленими, часто обирають шлях маскування, приховування, замовчування, придушення емоцій. Подібна загальноусталена стратегія поведінки чоловіків насправді призводить до безлічі негативних наслідків – міжособистісні стосунки мають стриману, прохолодну, непривабливу природу, яка проявляється в доволі обмеженому спектрі емоцій. У такого чоловіка менше близьких стосунків з оточуючими, і як наслідок – менше соціальних ресурсів вирішення особистісних проблем, з якими він залишається сам на сам. Відомий факт, що емоційні переживання і почуття людини дуже тісно пов'язані з фізичним станом організму й хворобами, які вражають його. Постійне стримування, приховування чоловіком емоцій призводить до появи таких психосоматичних захворювань, як мігрень, перенапруження. Хронічна втома, погане самопочуття, безсоння виявляються постійними супутниками життя чоловіків. Як наслідок, погіршується стан їхнього фізичного, духовного і соціального благополуччя, а в подальшому це може трансформуватися в гіпертонію, інфаркт або інсульт.

По-друге. Доволі популярним стереотипом про «справжнього чоловіка» є уява про його обов'язкову фізичну силу і її публічна демонстрація, що захоплює практично всіх жінок. Слабкість для сучасного чоловіка – табу, найбільший страх і не дозволена розкіш. Відповідно до такого стереотипу, поведінка чоловіка передбачає прояв особистої відваги, безстрашності, героїчних вчинків, навіть якщо в цей час чоловік відчуває страх. В подібних випадках під час вибору стратегії поведінки в житті перевага віддається перемозі, підкоренню, знищенню опонента. Культивується агресивність як одна із самих важливих рис сучасного чоловіка, що підтверджують результати чисельних досліджень [2].

Сучасні засоби масової інформації активно сприяють поширенню стереотипу про необхідність чоловіку завжди бути сильним, мужнім, відважним, рішучим, безстрашним. ЗМІ дуже часто ідеалізують і навіть гіперболізують подібні риси «справжніх чоловіків». На цьому підґрунті створюють і

пропонують ідеальний образ чоловіка. Джеймс Бонд, Джон Маклейн, Рембо – знайомі герої сучасності. Саме схожі рольові моделі пропонуються хлопчикам змалечку, що стимулює агресивну поведінку щодо інших хлопчиків і дівчат з метою заподіяти їм моральну або фізичну шкоду, та як наслідок – посилення проблеми булінгу. Для нашої країни це особливо актуально. За підсумками міжнародних досліджень, Україна увійшла до топ-10 країн із поширеною дитячою агресією в школах. Жертвами здебільшого виявляються хлопчики від 11 до 15 років. У шкільному віці починає формуватися модель поведінки дитини, яка визначає власне ставлення до соціальних норм. Насилля як прийнятий у дитячому віці зручний алгоритм вирішення проблем може бути активно застосовуваним у дорослому житті. Підсумки дослідження свідчать, що в жертв шкільного насилля штучно формується ненависть до людей – з одного боку, і вимога певної компенсації (сатисфакції) від людства (інших осіб), – з другого. В подальшому це може призвести до того, що дитина перетвориться в маніяка, який буде прагнути помсти [2]. Або інший варіант розвитку подій: чоловік не ідентифікує себе зі «справжнім чоловіком», опиняється в безвихідній, тупиковій ситуації. Далі суїцид як умисне спричинення власної смерті – це дуже сумно.

Отже, розгляд підсумків сучасних досліджень свідчить про негативну природу впливу сучасного розуміння маскулінності на здоров'я чоловіків, про що необхідно знати соціальним працівникам у їхній повсякденній професійній діяльності.

Список посилань

1. «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок». Результати соціологічного дослідження. Фонд ООН в галузі народонаселення (UNFPA), Уряд Великої Британії, Міністерством соціальної політики України. <https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf>. (дата звернення: 05.05.2020).

2. Стоп шкільний терор. Як зупинити дитяче насилля? Результати соціологічного дослідження. ГО «Український інститут дослідження екстремізму». 2017. URL: <http://uire.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Doslidzhennya-buling.pdf>. (дата звернення: 15.06.2020).